

חמש נקודות לשבוע הקרוב | 16.8.20

בנוסף למשבר הכלכלי והבריאותי של החודשים האחרונים, הציבור הישראלי נאלץ להתמודד בימים אלו גם עם אי-ודאות הולכת וגוברת, שעוצרת את קיומם של הדיונים האמיתיים. במקום לשאול מה יכלול תקציב המדינה ואיך הוא יקדם את התאוששות המשק – אנחנו שבוים במאבק פוליטי על עצם קיומו של תקציב. במקום לשאול איך ניתן לתת לכל מורה ולכל תלמיד את התנאים המיטביים ללמידה שאמורה להתחיל בעוד שבועיים – אנחנו עדיין לא יודעים בוודאות האם ואיך תתחיל שנת הלימודים. השאלות הללו והדרישות לתשובות אליהן צריכות לעלות השבוע שוב ושוב בדיוני הכנסת והוועדות ובשיח הפוליטי והציבורי. אנחנו מזמינים אתכם ואתכן לעשות שימוש בנקודות הבאות ובחומרים המצורפים.

1. **אי-הוודאות סביב העברת תקציב המדינה גובה קורבנות רבים.** הוועדה לזכויות הילד תדון ביום שני (10:00) בפגיעה הצפויה בנוער בסיכון במידה ותיסגר תוכנית היל"ה – אחת מתוך שורה של תכניות שעצם קיומן מוטל כיום בספק. יחד עם 8,000 בני הנוער שעתיים תלוי בתכנית החשובה הזאת, מחכים לתקציב גם עשרות אלפי ילדים מהפריפריה שתכניות מיל"ת, "קרוב" והתיכון הווירטואלי של מט"ח מעניקות להם מעטפת חינוכית וחברתית משמעותית, אלפי חולים הסובלים ממחסור במיטות ובציוד רפואי, קרוב ל-200,000 קשישים שהעלאת קצבת הזקנה הזעומה שממנה הם חיים צפויה להתבטל ואזרחים רבים נוספים. לקראת הדיון על דחיית פיזור הכנסת בשל התקציב שיתקיים ביום שני (12:30) בוועדת הכספים, אנחנו מזמינים אתכם לקרוא כאן עוד על המחיר החברתי העצום של אי-אישור התקציב.

2. **השקעות נכונות הן הדרך החוצה מהמשבר הכלכלי.** תחזיות חדשות של משרד האוצר מצביעות על עלייה בחוב הממשלתי עד לרמה של 80% מהתוצר ועל פגיעה משמעותית בצמיחה של המשק. אין מנוס מהגדלת החוב בעת הזאת כדי לממן את הסיוע הנחוץ לאזרחים שנפגעו מהמשבר (וגם אין מה לחשוש ממנה, כפי שמפורט בהרחבה [בנייר זה](#)), אך את הפגיעה בצמיחה דווקא ניתן לצמצם. ועדת הכספים תדון ביום שני (10:30) בחקיקת תקציב הקורונה, וזהו זמן מצוין להפסיק להתווכח על האם יהיה או לא יהיה תקציב ולהתחיל לדבר על מה הוא יכלול. [בנייר המדיניות הזה](#) שפורסם במכון יסודות שקרן ברל כצנלסון שותפה בו, מוצע להרחיב את ההשקעה בתשתיות הפיזיות והחברתיות דווקא עכשיו, כאסטרטגיה ליציאה מהמיתון ולצמצום משכו ועומקו של המשבר הכלכלי.

3. **המתווה לפתיחת שנת הלימודים חייב לקחת בחשבון השלכות ארוכות טווח.** פתיחת שנת הלימודים באופן חלקי או בתנאי למידה מרחוק היא רק אחד מהמנגונים שצפויים להביא להעמקת העוני ואי-השוויון בעקבות הקורונה, אם לא ינקטו כבר עכשיו צעדי מניעה שעקרונותיהם מוצגים [בתוכנית שכתבנו](#). ועדת החינוך תדון השבוע בהיערכות לפתיחת שנת הלימודים בחינוך הערבי (שני, 11:30) ובחינוך המיוחד (שלישי, 11:00) וזוהי הזדמנות להזכיר שפתיחת השנה מבלי להבטיח אמצעים טכנולוגיים מתאימים ל-100% מילדי ישראל חותרת תחת חוק חינוך חובה, מסכנת את עתידם של הילדים המשתייכים מלכתחילה לשכבות המוחלשות ביותר ומעמיקה את אי-השוויון בטווח הבינוני והארוך.

4. **כניסת עובדים לא מוכשרים למערכת החינוך פוגעת לא רק בילדים, אלא גם במעמד המורות והגננות.** בימים אלה מגויס ברחבי הארץ כוח הוראה חדש שיצטרף למערכת החינוך לאחר קורס הכשרה בן 15 שעות בלבד – ידיעה שמצטרפת לפרסומים על גננות משלימות נטולות הכשרה שמשוּבצות לעבודה בגנים. בדיון המהיר שיתקיים בנושא הזה ביום שלישי (9:30) בוועדת החינוך ראוי להזכיר כי בדומה לאחיות ולרופאות שאיש לא היה שוקל להחליף בכוח אדם לא מיומן, גם המורות והגננות הן נשות מקצוע שהוכשרו לתפקידן במשך שנים. הכנסת כוח אדם נטול הכשרה או אפילו עניין בחינוך מערערת על מעמדן המקצועי, הופכת את מלאכת החינוך לעבודת "בייביסיטר" ופוגעת ביכולתן לבצע את עבודתן בהווה ובעתיד.

5. **רק לקיחת אחריות אמיתית של המדינה תגן על התינוקות והפעוטות.** לקראת ה-1 בספטמבר ועל רקע הדיון הציבורי בנושא האלימות במעונות היום, הוועדה לביקורת המדינה תקיים ביום שני (11:45) דיון בנושא התמודדות המעונות עם אתגרי הקורונה. תקופת הסגר הדגישה את ההפקרה המתמשכת של מסגרות הגיל הרך, שבהיעדר משאבים ציבוריים לא יכלו להבטיח את המשך פעילותן ובוודאי שלא להציע לילדים ולהורים ליווי חינוכי מרחוק, ממנו נהנו הילדים במערכת הציבורית. המשבר הוכיח שוב שהדבר היחיד שיבטיח מסגרות איכותיות ובטוחות לפעוטות הוא הקמת מערכת חינוך ציבורית לגילאי לידה עד שלוש – צעד שצפוי, לצד יתרונותיו החינוכיים הברורים, להביא להגדלה משמעותית של הצמיחה במשק בטווח הארוך כפי שמפרט [נייר זה](#).

אנו עומדים לרשותכם לשאלות, להרחבה ולעבודה משותפת,

טל אלוביץ', מנהל תחום ממשל

רמי הוד, מנכ"ל המרכז הרעיוני

ליצירת קשר ולפרטים נוספים: <http://www.berl.org.il/> | gov.kerenberl@gmail.com | 054-5531518